

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

37. De alijs duobus modis erga idem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

niunt, cum res accepta ab altero adhuc perseuerat, expleta necessitate; vt, qui manus inimicorum fugiens, quas aliter euadere non poterat, equum alicnum rapuit, tunc superstitem tenetur equum reddere domino: in his omnibus non est contradictio. Sed difficultas posita est de eo, quod accipitur verè, & absolute ab indigenti, & ipso vsu consumitur, & satisficit necessitati: & de hoc procedunt præfatae opiniones; quamuis adhuc in hoc vno conueniant: quando res est modicæ quantitatis, non tenetur reddere, quia præsumitur, quod donassetis, à quo accepta est, si scisset: immò adhuc conueniunt, quòd, qui accepit, non obligatur laborare, & negotiari, vt restituat; sed difficultas est, an, si ille factus fuerit ditior, teneatur restituere: & in hoc puncto dico duo.

Alterum: Esse probabilem illam opinionem, quam habet, non teneri ad restitutionem; potestque secure se tutari penitens per illam, non restituendo: & Confessarius etiam secure potest illum in sua opinione absolvere, absq; restitutione.

Dico, alterum mihi esse probabilius, illum teneri ad restitutionem, vt dicit Medina: cum nimirum accepit ex nò superfluo, quia, vt diximus, ille, à quo accepit, non obligatur donare, nam poterat mutuare: vnde, nisi præsumatur, vel sciatur esse donatum, obligatio est ad restitutionem. Cum verò accipitur ex superfluo, ob eandem rationem, credo etiam obligari ad restitutionem, contra Medinam. Ratio est, nam hic, à quo accepit, non tenetur donare; sed potest mutuando succurrere necessitati illi: tamen, nisi præsumatur donatum, ille alius tenetur reddere, ad pinguem veniens fortunam. Ob eandem ergo causam, siue accipiat ex superfluo, siue non, debet reddere. Hoc idem diximus superius capit. 24. libro quinto, instructionis, vbi adduximus aliam rationem, vt ibi potest videri.

De alijs duobus modis ex a idem.

CAPVT XXXVII.

Aliud dubium est, ex quo pendet solutio præcedentis, an obligemur in extrema necessitate alteri succurrere per donationem, an sufficiat per mutuum, vel venditionem, vel cambium, aut alio modo. Sunt & duæ opiniones. Adria. & Nauar. locis citatis dicunt, non obligari ex præ-

cepto

cepto donare, maximè, si est magna quantitas, sed sufficere mutuare; nam hoc modo succurritur necessitati illi. Alij verò dicunt, obligationem esse donandi. Medina loco citato dicit, ex superfluis esse donandum, ex non superfluis sufficere mutuare. In hoc conueniunt omnes, quòd quocumque modo dandum est, tamen, nisi ille acceptet mutuum, donare debemus.

Rursus conueniant, quòd si debet dari sub mutuo, quòd non obligatur reddere, nisi forte ad pinguiorem venerit fortunam. Puto autem posse sub hoc modo succurri, nec obligari sub præcepto donare: tamen Gen. 47. legimus, in illa necessitate Aegypti, Ioseph non donasse, sed dedisse sub conditione quadam, & Tob. 1. dedit bonus Tobias Gabelo indigenti summam argenti mutuo, sub chirographo. Consilium tamen laudabile est, præsertim ex superfluis, donare. Hinc fit, quòd, si quis artifex, vel robustus, laboraret extrema, aut graui necessitate, quia non inueniret materiam exercendi artem, vel laborem, posset aliquis succurrere vsu artis, vel laborem ipsius, nec teneretur donare, quamuis tunc de præsentia malè valeret. Posset enim sub prædicta conditione, si bene haberet donare, & non obligando postea, vt laboraret.

Aliud dubium est, an, qui debent pecunias alijs creditoribus, si occurrat aliquis in extrema necessitate, & dent ei ex tali pecunia, sint obligati reddere creditoribus illud; sicut poterant accipere ab alijs, si ipsi non habuissent, & ministrare existenti in necessitate extrema. Hoc dubium mouet Med. loco cit. nempe teneri reddere, & soluere creditoribus. nam quamdiu in sua potestate sunt, ipsorum sunt, & dare tenentur indigenti illi, nec aufertur obligatio restituendi creditori; sicut iam diximus de illo, qui prius erat debitor, & postea incidit in extremam necessitatem, non ob id tollitur obligatio restituendi. Qui verò accipit ab alio vt reddat indigenti extremè, non obligatur; nam, nomine indigentis, accipit, & indigens est, qui ad modum prædictum restituere tenetur, ad pinguem veniens fortunam.

(.)

De duobus dubijs circa præceptum Eleemosynæ.

CAPVT XXXVIII.

CVM constet iam Eleemosynam esse in præcepto; dubium est, an illud præceptum sit obligans tantum fideles, seu Christianos. Ad quod dico, non solum obligare fideles, sed etiam infideles omnes: est enim non solum diuinum præceptum, sed simul naturale, sicut præceptum honorandi parentes, non furandi, non mœchandi, quæ quidem obligant omnes; vt habet Cypr. sermo. de Eleemosynis: vnde, peccat mortaliter paganus, & infidelis, qui non subuenit extremae, aut graui necessitati proximi, vt superius est dictum. Et non solum non subueniendo alteri pagano, sed etiam non subueniendo fideli; sicut & fidelis peccat, non subueniendo etiam infideli: naturale enim est, vt vnusquisque his, qui suæ speciei sunt, in necessitate succurrat; nisi aliquando ratio aliud postulet, vt superius diximus.

Aliud dubium est, an præceptum Ecclesiæ magis obliget Ecclesiasticas personas, respectu bonorum Ecclesiæ, quam sæculares, aut etiam Ecclesiasticas, respectu bonorum, quæ non ab Ecclesia, sed aliunde habent; possunt enim habere bona aliqua ex patrimonio, vel alio modo conquisita, & non Ecclesiæ beneficio, & in his perinde se habent, ac sæculares. Ad hoc dubium Caiet. 2. 2. q. 87. art. 1. & 185. art. 7. tenet, quod teneantur de sibi superfluis ad vitam, & status decentiam facere eleemosynam; non solum ex misericordia, sed ex iustitia; vt, si nõ faciant, ad restituendum teneantur. Putat enim Caiet. quod non sunt horum bonorum Ecclesiæ domini, sed dispensatores, & subiecto sibi sufficienti, reliquum est pauperum. Sor. verò lib. 10. de iust. q. 4. ar. 3. tenet contrarium: dicit enim, quod Ecclesiasticus illius, portionis, quæ sibi ex diuisione obuenit, est verè dominus, sicut domini temporales sunt domini suorum bonorum, & per car. nõ faciendo eleemosynam, sicut & alij, & in iisdem casibus; quamuis magis teneatur succurrere, quam sæculares, quia pauperum est, vt habetur 12. quæst. 1. per totam. Et ita tenendum est, vt satis ostendimus in Instructione: Dicit autem vniuersum Tabiena, verb. restitutio. §. 19. quod quamuis dispensator sit talium bonorum, tamen, nomine eleemosynæ, potest suis consanguineis donare, si indigent, vt maritare nepotes,

etiam

etiam filias illegitimas; potestque non solum pro ratione conditionis ipsorum absolute illis dispensare, sed etiam habita ratione sui status: nam maior est conditio ipsorum ob dignitatem consanguinei: nepotes enim Pontificum, Cardinalium, & similium, pluribus indigent ad decentiam status. Sed hoc profecto securius dici potest, tenendo tales personas dominos tallium bonorum. Debent tamen in hoc vitari scandala & superfluitates, & prius necessitates grauiores aliorum suppleri, vt statim dicemus.

Quo ordine sit Eleemosyna facienda.

CAPVT XXXIX.

Quamuis difficile sit ordinem vniuersalem, & certum faciendi, & distribuendi eleemosynas constituere, vt omnes Doctores fatentur, tamen aliqua notitia ex sequentibus conclusionibus haberi potest.

Quarum prima est, Maiori, seu grauiori necessitati prius est succurrendum, quam minus graui, in quocumque subiecto ea sit. In hoc omnes conueniunt: quamuis enim consanguineis, amicis, benefactoribus, notis, & alijs sic eroganda, tamen prius indigentiori est eroganda, quicumque sit ille: vnde, si necessitas alieni est extrema, & consanguinei est communis aut grauis, prius extraneo danda est eleemosyna. Similiter, si illa est grauis, & haec est communis. Hinc sequitur, quod personae Ecclesiasticae, quae volunt suos nepotes ditare; & saeculares, qui volunt augere suos status, non possint, cum graues in Repu. sunt necessitates & indigentiae, quibus prius satisfacere tenentur.

Secunda conclusio, existente aequali necessitate & indigentia, prius homo sibi met quam alijs prouidere debet. In hoc etiam omnes conueniunt: vbi aduerte, cum aliquis est in necessitate extrema vel graui, & alij in simili, nec ipse sibi, & in alijs potest prouidere, tunc debet sibi. Sed non semper ad id tenetur: aliquando enim tenetur, potius alijs, aliquando licet ei, & est consilium consulere alijs: aliquando vero est peccatum, sed potius debet sibi: tenetur quidem alijs, cum id vergit in beneficium commune: vt enim superius diximus, cum est persona publica, ex qua salus communitatis pender, tunc tenetur quilibet particularis illi potius, quam sibi in necessitate extrema,